

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDELSHÖGSKOLAN

Effekten av Basel III

En fallstudie om en banks företagsutlåning

Kandidatuppsats i Industriell och finansiell ekonomi

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet

Vårterminen 2020

Handledare:

Jon Williamsson

Författare:

Niclas Leksell

Fabian Herrgårdh

Födelseår:

960418

980907

Förord

Vi vill börja med att rikta ett tack till banken som låtit oss ta del av information om deras verksamhet. Vi vill även tacka våra respondenter som med engagemang tagit sig tid att delta i våra intervjuer och besvara våra frågor trots den redan stora arbetsbörda de är med om i dessa tider. Det har betytt mycket och utan er hade studien i uppsatsen inte varit möjlig att genomföra. Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Jon Williamsson som under uppsatsskrivandet väglett oss och kommit med bra kritik och respons under arbetsprocessens gång. Till sist vill vi tacka våra opponenter för era kloka tankar och konstruktiva kommentarer som gjort uppsatsen till det bättre.

Göteborg, 2020-05-31

Niclas Leksell & Fabian Herrgårdh

Sammanfattning

Efter finanskrisen 2007 – 2008 infördes striktare regleringar av det internationella bankväsendet. Denna reglering kom att benämnas Basel III och innebär omfattande förändringar för aktiva banker och hela den finansiella sektorn. Sedan kännedomen om Basel III har forskare oroat sig över vilka konsekvenser regleringen kommer att innebära för bankerna och vilken påverkan det kommer ha på företagen, ekonomin och välfärden. Syftet med uppsatsen är att förklara den effekt Basel III har på utlåningen till en banks företagskunder. Syftet har brutits ned till två forskningsfrågor som vid besvarande ska förklara effekten på en banks utlåningsvolym och lånekostnad efter Basel III. Undersökningen är genomförd genom en fallstudie på en bank. Datainsamlingen har skett genom sju kvalitativa djupintervjuer med anställda som förklarat hur Basel III påverkat bankens utlåning till deras företagskunder. Respondenterna som intervjuats arbetar antingen direkt med regelverket eller som företagsrådgivare för att tillsammans ge en förklaring av hur Basel III påverkat banken samt deras företagskunder. Studien på banken visar att banken inte minskat sin utlåningsvolym eller haft en nedåtgående lånetillväxt under och efter implementeringen av Basel III. Detta beror på att banken varit väl förbereda inför de nya kraven samt att implementeringsprocessen pågått under en längre tid. Detta har gjort att banken kunnat arbeta för att undvika större effekter av den nya regleringen. Studien visar även att banken höjer sina lånekostnader gentemot deras kunder efter Basel III vilket beror på att bankens kostnader för eget kapital ökat efter framförallt de striktare kapitaltäckningsreglerna i Basel III. Studien har bidragit till att ge aktuell praktisk evidens av hur en bank menar att utlåningen till deras företagskunder påverkats efter Basel III. Resultatet från studien har generaliserats till tidigare forskningsresultat och har bidragit till att utveckla diskussionen kring striktare kravs påverkan på bankutlåningen.

Nyckelord: Basel III, Baselkommittén, Utlåningsvolym, Lånekostnad, Kapitalkrav, Kärnprimärkapital (CET1), Primärkapital (tier 1), Supplementärkapital (tier 2), Kapitalkonserveringsbuffert, Kontracyklisk kapitalbuffert, Systemriskbuffert, Likviditetstäckningsgraden (LCR), Nettofinansieringskvoten (NSFR), Bruttosoliditet, Rating

Abstract

Following the financial crisis of 2007 - 2008 stricter regulations were introduced to the international banking system. This regulatory framework came to be referred to as Basel III and involves major changes for active banks and the financial sector. Since the introduction of the regulatory framework, researchers have been worried about the consequences these rules will have for banks and how it will affect companies, the welfare and economy. The purpose of the thesis is to explain the effect Basel III has on lending to a bank's corporate customers. The purpose has been broken down to two research questions that, when answered, will explain a bank's lending volume and lending costs after Basel III. The study was conducted through a case study at a large bank. The data consist of seven qualitative in-depth interviews with employees at the bank whom explained how Basel III affected the bank's lending. The interviewed respondents work either directly with regulations or as corporate advisers and will together explain how their corporate customers have been affected by Basel III. The study shows that the bank has not reduced its lending volume or experienced a negative loan growth during and after the implementation of Basel III. This, because the bank has been well prepared for the new requirements and the implementation process has been ongoing during a longer period of time. This has enabled the bank to adjust to the new changes to not experience any major effects after the implementation of the new regulatory framework. The data collected shows that the bank also raises its lending costs towards the bank's customers after Basel III, which is because the bank's cost of equity has increased after the stricter capital adequacy rules in Basel III. The study has provided current practical evidence of how a bank experience that lending to their corporate customers has been affected after Basel III. The results of the study have been generalized to previous research results and have contributed to develop the discussion on the impact stricter requirements has on bank lending.

Keywords: Basel III, Basel Committee, Lending volume, Lending cost, Capital requirements, Common Equity Tier 1 (CET1), Additional Tier 1 (AT1), Tier 2, The Capital Conservation Buffer, The Countercyclical Capital Buffer, The Systemic Risk Buffer, The Liquidity Coverage Ratio (LCR), Net Stable Funding Ratio (NSFR), Leverage Ratio, Rating

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Problemdiskussion och forskningsfrågor.....	7
1.3 Syfte.....	8
1.4 Avgränsning.....	8
2. Studiens referensram.....	10
2.1 Baselkommittén.....	10
2.2 De tidigare Baselregelverken.....	10
2.2.1 Basel I.....	10
2.2.2 Basel II.....	11
2.3 Basel III.....	12
2.3.1 Kapitalkrav.....	13
2.3.2 Kapitalbuffertar.....	14
2.3.3 Likviditetstäckningsgraden och Nettofinansieringskvoten.....	14
2.3.4 Bruttosoliditet.....	15
2.4 Tidigare forskning.....	16
2.4.1 Effekten av kapitalkrav på bankernas utlåning.....	17
2.4.2 Effekten av Basel III på den svenska bankmarknaden.....	19
2.4.3 Sammanfattning av studierna.....	20
3. Metod.....	22
3.1 Forskningsansats.....	22
3.2 Undersökningsansats.....	23
3.3 Datainsamling.....	24
3.3.1 Primärdata.....	24
3.3.2 Sekundärdata.....	25
3.4 Studiens trovärdighet.....	26
3.5 Etiska aspekter.....	28
4. Empiri och resultat.....	29
4.1 Empiri.....	29
4.1.1 Intervju 1 – Treasury.....	29
4.1.2 Intervju 2 – Group Credit Risk Control.....	31
4.1.3 Intervju 3 – Företagsrådgivare.....	32
4.1.4 Intervju 4 – Företagsrådgivare.....	33
4.1.5 Intervju 5 – Företagsrådgivare.....	34
4.1.6 Intervju 6 – Företagsrådgivare.....	35
4.1.7 Intervju 7 – Företagsrådgivare.....	36

5. Analys och diskussion	37
5.1 Utlåningsvolym	37
5.2 Lånekostnad	39
5.3 Metodvalets betydelse	42
5.4 Studiens bidrag	44
6. Slutsats	45
6.1 Slutord	45
6.2 Förslag till fortsatt forskning	46
Källförteckning	47
Elektroniska källor	47
Tryckta källor	50
Bilagor	51
Bilaga 1	51
Bilaga 2	51
Intervjuunderlag	52

1. Inledning

I detta kapitel beskrivs bankersektorns betydelse för företag, välfärden och samhället. Då banksektorn har en viktig funktion i ekonomin framtas det kontinuerligt nya förslag för bankreglering i syfte att motverka störningar i det finansiella systemet. Efter finanskrisen 2007 - 2008 blev det tydligt att den tidigare regleringen inte vara tillräckligt strikt för att säkerställa stabiliteten i den finansiella sektorn. Den åtgärd som infördes efter krisen var regelverket Basel III som innebär omfattande förändringar för banksektorn. I denna uppsats undersöks de konsekvenser Basel III har på en banks utlåningsvolym och lånekostnad.

1.1 Bakgrund

Ett effektivt bankväsende är väsentligt för att hålla samhällsekonomin intakt (Riksbanken, 2013). Hela samhället, som hushåll, privata och offentliga företag samt staten förlitar sig på banksektorns tjänster. För de flesta företag innebär banker deras primära finansieringskälla. Genom banksektorn möjliggörs att företag får tillgång till kapital vilket både bidrar till att nya företag kan bildas och att existerande företag kan växa. Detta möjliggör att företagen kan öka sina investeringar som resulterar till nya arbetstillfällen och ökad välfärd i ekonomin. Med tanke på bankernas betydande roll för de svenska företagen eftersträvas en hög stabilitet för fortsatt tillväxt i ekonomin och därmed införs ständigt nya regleringar för att motverka instabilitet i den finansiella sektorn (Riksbanken, 2013).

Bankväsendet tillsammans med andra finansiella institut bidrog till finanskrisen 2007 - 2008 genom aktörernas höga risktagande (Helleiner, 2011). Denna kris hade sitt ursprung i den amerikanska bolånemarknaden men konsekvenserna syntes i hela den globala ekonomin. Efter finanskrisen kunde man enligt Cecchetti, Domanski och von Peter (2011) identifiera i synnerhet tre svagheter med det globala bankväsendet. Den första av dessa tre svagheter var bankernas kapitalbrist för att hantera förluster. Den andra svagheten var att det finansiella systemet var för sammankopplat. Detta utgjorde enligt Cecchetti et al. (2011) en systemrisk om störningar inom

vissa delar av det finansiella systemet enkelt kunde sprida sig till övriga delar. Den tredje svagheten var att bankernas likviditetshantering inte ansågs vara tillräcklig vilket skulle göra det svårt för bankerna att handskas med en situation med stressat kassautflöde (Cecchetti et al, 2011).

Till följd av finanskrisen 2007 - 2008 infördes striktare regleringar av det internationella bankväsendet på initiativ av Baselkommittén för att motverka bankernas höga risktaganden (Bank for International Settlements, 2010). Baselkommittén är den övergripande institutionen för bankreglering i världen och arbetar sedan 1988 med att besluta om gemensamma internationella standarder för bankreglering. Basel III är den senaste regleringen och ska säkerställa bankernas finansiella stabilitet och återuppbygga det raserade förtroendet för den finansiella sektorn (Riksbanken, 2017). De nya standarderna i Basel III börjar gradvis implementeras år 2013 och ska senast vara fullt implementerat 31 december 2019 (Riksbanken, 2010). Regelverket syftar till att åtgärda samma problem som Cecchetti et al. (2011) identifierat efter krisen. Detta genom införandet av striktare krav som framförallt reglerar bankernas kapital i syfte att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling i den finansiella sektorn.

1.2 Problemdiskussion och forskningsfrågor

Reglerade banker är nödvändigt för en stabil välfärd, ekonomi och samhälle (The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2011). Enligt Jean Dermine, professor i bank och finans vid INSEAD får dock för hårda regleringar på banker oönskade konsekvenser. Dermine (2013) beskriver att den hårdare regleringen som lagstadgas efter finanskrisen i Basel III kommer hindra banker från framtida kriser men att ekonomin i stort och framförallt företagen kommer drabbas då utlåningsvolymen från bankerna kraftigt minskas. En annan konsekvens av den striktare regleringen är att bankens finansieringskostnader ökar vilket höjer utlåningsräntorna. Detta leder i förlängningen till högre finansieringskostnader för företagen. Företagens investeringar är betydande för ekonomin och Dermine (2013) menar att med Basel III begränsas bankernas funktion. Detta innebär att företagen genomför färre investeringar vilket i slutändan resulterar i mindre produktivitet, sysselsättning samt lägre välfärd och tillväxt i samhället.

Huvudsyftet med Basel III är att säkerställa bättre anpassning mellan kapitalkrav baserade på bankernas interna modeller och underliggande risk. Næss-Schmidt, Bjarke Jensen, Ehmann och Christiansen (2020) beskriver i en konsekvensanalys från Copenhagen Economics att Basel III i Sverige kommer få en motsatt effekt och istället innebära en sämre anpassning. Enligt analysen kommer effekten av Basel III i Sverige vara större än den genomsnittliga EU-nivån. Effekten på svenska bankers företagsportföljer estimeras också vara bland de högsta i hela EU och studien visar att svenska företag kommer bära cirka två tredjedelar av den totala kostnaden med Basel III (Næss-Schmidt et al., 2020).

Det finns omfattande tidigare forskning om de konsekvenser både striktare krav har för effekt samt vad regelverket Basel III innebär för banksektorn. I denna uppsatsen analyseras Basel III och undersöker om regelverket i praktiken får de konsekvenser på företagsutlåningen som tidigare forskningsresultat visar. Två forskningsfrågor har formulerats för att undersöka detta:

- *Vilken effekt har Basel III på en banks utlåningsvolym till deras företagskunder?*
- *Vilken effekt har Basel III på en banks lånekostnader till deras företagskunder?*

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att förklara hur effekten av Basel III påverkar en banks företagsutlåning. Genom att uppfylla detta syfte ges aktuell evidens av de konsekvenser Basel III har på en banks företagsutlåning i praktiken.

1.4 Avgränsning

Avgränsningen som görs i undersökningen är att studera effekten som Basel III har på en banks företagsutlåning. Detta då tidigare forskningsresultat visar att det primärt är bankernas företagskunder som påverkas av regelverket. För att genomföra denna undersökning är studien avgränsad till en fallstudie på en bank. Avgränsningen grundar sig i tron att datainsamlingen från

att enbart undersöka denna bank ger tillräckligt nyanserad information för att utveckla, alternativt ifrågasätta de vedertagna effekter som tidigare forskning visar att striktare krav har på bankernas utlåningsvolym och lånekostnad.

2. Studiens referensram

I detta kapitel presenteras fakta tillsammans med tidigare forskning. Faktan syftar till att ge läsaren förståelse över Baselkommitténs uppkomst, de tidigare Baselregelverken och Basel III. Därefter följer forskningsresultaten från tidigare studier som undersökt den effekt striktare krav har på bankernas utlåning. Två primära effekter på utlåningen går att utläsa från dessa studier vilket är en minskad utlåningsvolym och högre lånekostnader. Syftet med att presentera dessa studier är att ge empirisk evidens från forskare som studerat effekten högre krav har på banksektorn.

2.1 Baselkommittén

Baselkommittén för banktillsyn, hädanefter Baselkommittén, bildades 1974 som en följd av allvarliga störningar på den finansiella marknaden. Syftet med upprättandet var att stärka den finansiella stabiliteten genom att öka tillsynen och förbättra bankregleringen över världens banker genom globala standarder (Bank for International Settlements, u.å.). Detta har resulterat i regelverken Basel I, Basel II, Basel III samt även Basel IV, vilket för tillfället är under arbete. Dessa regelverk har uppkommit i syfte att bättre kontrollera samt minska bankernas risktagande genom standardförfaranden av globala bankregler. De standarder som Baselkommittén arbetar fram är att ses som ett minimikrav för bankreglering och det är därefter upp till varje medlemsland att själva införa striktare regleringar (BIS, u.å.).

2.2 De tidigare Baselregelverken

2.2.1 Basel I

Som en följd av skuld kriserna i Latinamerika under 1980-talets början observerades att kapitalstocken i bankerna var otillräckliga (Niemeyer, 2016). Ur detta upptäckte Baselkommittén att det fanns ökat behov för att instifta regler gällande det kapitalkrav internationellt aktiva banker behöver ha. Resultatet blev Basel I, som uppkom 1988, vilket var ett minimikrav för den

kapitaltäckning banker behöver. Ändamålet var att göra det internationella banksystemet mer stabilt genom att minska bankernas risk för insolvens. Som åtgärd infördes att det kvarvarande kapitalet i banken ska utgöra minst 8% av det totala kapitalet (Niemeyer, 2016). Regelverket introducerades inte enbart för medlemsländerna i Baselkommittén utan regelverket kom att gälla alla länder med internationellt aktiva banker (BIS, u.å.).

I Basel I regleras dessutom hur bankers kapitalkrav ska riskjusteras. Kravet innebär förenklat att bankernas kapital ställs i förhållande till risktagandet och lagstadgas till en miniminivå (Finansinspektionen, 2005). Genom att kategorisera kreditriskerna i olika riskklasser delades kapital upp efter dess relativa risk där varje kreditrisk antingen kategoriseras i 0, 10, 20, 50 eller 100 procent (Niemeyer, 2016). Det minst riskfyllda kapitalet kategoriseras i den lägsta riskklassen och det mest riskfyllda kapitalet kategoriseras i den högsta riskklassen. För att beräkna fram de riskvägda tillgångarna multipliceras riskvikterna med storleken på riskklassens kapital. Ett riskviktat kapital motsvarande 100 procent innebär att bankens kapital exponeras för hög risk och minst behöver inneha 8 procent av tillgångens storlek kvar i banken.

2.2.2 Basel II

Basel II är en påbyggnad av Basel I till följd av de svagheter det tidigare regelverket påvisat. Syftet var att utvidga regelverket till att bättre spegla bankernas verkliga risktagande (Finansinspektion, 2005). Reglerna i Basel I innebar bland annat att all utlåning till företag medförde 100 procent riskvikt. Detta innebar att bankerna behövde hålla lika mycket kapital kvar i banken oavsett om utlåning skedde till etablerade företag med stabila kassaflöden eller till nybildade företag med osäker ekonomi samt lägre sannolikhet för återbetalning av sina lån (Niemeyer, 2016).

Utöver denna förändring utvidgades regelverket med nya inslag vilka strukturerades i tre pelare. Pelare 1 består av det lagstadgade kapitalkravet i Basel I med utvidgningen att operationella risker, utöver kredit- och marknadsrisker, ingår i beräkningen för det riskviktade kapitalet. Pelare 2 innebar att man gav tillsynsmyndigheterna en större roll att identifiera och bedöma risk. Syftet

med detta var att minska informationsasymmetrin mellan marknadsaktörer och bankerna för att möjliggöra en bättre uppskattning av bankernas risktagande (Niemeyer, 2016). Pelare 3 innebar att bankerna blev tvungna att offentliggöra de exponeringar och risktagande man åtagit då det tidigare varit svårt för utomstående att uppskatta dessa risker. Baselkommitténs ändamål med Basel II var därmed att reducera informationsasymmetrin och öka utlämningen av information från bankerna till marknaden (Niemeyer, 2016).

2.3 Basel III

Vid finanskrisen 2007 - 2008 var regelverket Basel II under implementation. Trots att det redan innan var uppenbart att regelverket inte var tillräckligt strikt hade USA vid den här tidpunkten inte fullt implementerat Basel II (BIS, u.å). Vid finanskrisens utbrott var det i synnerhet tydligt att bankerna hade för hög hävstång och för små likviditetsbuffertar. Detta tillsammans med svag riskhantering och dåligt övervakande ledde den finansiella sektorn in i krisen vilket drabbade hela den globala ekonomin (BIS, u.å).

Bristerna med Basel II innefattade bland annat bankernas bristande kapitalbuffertar för att hantera den belastning som sattes på det finansiella systemet under krisen. Skuldsättningen bland bankerna ansågs vara för hög och de systemriskerna man tidigare oroat sig över blev problematiska. Det var även tydligt att bankerna var för illikvida (Niemeyer, 2016). Tillsammans resulterade detta i att förtroendet för bankväsendet föll och ett av huvudsyftena med Basel III var att återuppbygga det fallerade förtroendet. Som svar på detta inrättades först "Principles for sound liquidity risk management and supervision" och därefter följde ett fortsatt arbete med att skärpa regleringen i Basel II vilket resulterade i Basel III (Niemeyer, 2016).

För att omgående åtgärda de största problemen och riskerna i den finansiella sektorn introducerades först Basel 2,5 (Niemeyer, 2016). De kapitalkrav som tidigare lagstodgades för att täcka bankernas risktagande var för små och Basel 2,5 främsta syfte var att åtgärda och skärpa den

regleringen som fanns för bankernas kapitalkrav. Detta för att minska bankernas underskattning av sitt eget kapitalbehov (Niemeyer, 2016). Eftersom Basel 2,5 var en nödlösning efterföljdes detta av en större åtstramning vilket var Basel III.

2.3.1 Kapitalkrav

Ett problem med det tidigare regelverket Basel II var att regleringen tillät bankerna att hålla otillräckligt riskbärande kapital som även var av låg kvalitet (Ingves, 2011). Basel III skärper kraven på bankernas kapital främst på två sätt. Det första är högre kvalitet på bankens kapital. Kapital av hög kvalitet säkerställer att kapitalets kapacitet kan absorbera förluster och hantera stress. Storleken och kvaliteten på bankens kapital beror på värderingen av bankens tillgångar och skulder. För att säkerställa att kapitalet klarar av att absorbera förluster justeras det egna kapitalet efter bankens tillgångar. Justeringarna för dessa skärptes ytterligare i Basel III (Ingves, 2011).

Det andra är en ökning av nivån på bankens kapital. Bankens kapital kan kategoriseras i tre typer av kapital; kärnprimärkapital (CET1), primärkapital (tier 1) och supplementärkapital (tier 2). Kärnprimärkapital är det kapital som primärt används för att täcka en banks förluster och består av aktiekapital och tidigare vinstmedel. Primärkapital och supplementärkapital är båda hybridinstrument vilket innebär att de kan likställas till en blandning av eget kapital och diverse skuldinstrument. Primärkapital kan bland annat vara diverse kapitaltillskott och Supplementärkapital består främst av vissa typer av företagslån (Niemeyer, 2016). Utveckling från Basel II till Basel III innebar främst förändringar i kärnprimärkapitalet och primärkapitalet. I Basel III införs en global lägsta nivå för kärnprimärkapitalet som består av bankens aktiekapital samt kvarhållna vinster. Detta kapital är det som bäst klarar av att täcka bankens förluster (Ingves, 2011). Enligt de nya reglerna i Basel III ska banker inneha minst 4,5 procent av de riskvägda tillgångarna i kärnprimärkapital vilket tidigare är att jämföra med 2 procent vilket var minimikravet i Basel II (BIS, 2010). Kärnprimärkapitalet och primärkapitalet ska därefter tillsammans uppgå till 6 procent. De tre typer av kapital ska slutligen tillsammans uppgå till 8 procent (se Bilaga 1).

2.3.2 Kapitalbuffertar

Utöver regleringen av kapitalkravet i Basel III införs även tre kapitalbuffertar. Den ena är kapitalkonserveringsbufferten som läggs ovanpå kapitalkravet och innebär att ytterligare 2,5 procent ska läggas på bankernas kapitalkrav. Då kapitalkonserveringsbufferten utgörs av kärnprimärkapital innebär detta att bankerna totalt förväntas hålla minst 7 procent kärnprimärkapital. Om kärnprimärkapitalet understiger 7 procent innebär detta en begränsning av bankens vinstutdelning och möjlighet till aktieåterköp (Ingves, 2011). Syftet med bufferten är att bankerna ska behålla sina vinster och bygga upp kapital istället för utdelning till aktieägarna.

Även en kontracyklisk kapitalbuffert motsvarande maximalt 2,5 procent kärnprimärkapital införs (Ingves, 2011). Syftet med den kontracykliska bufferten är att säkerställa att bankerna innehar en betryggande mängd kapital genom att låta den variera över tid under en konjunkturcykel. I goda tider är tanken att banken ska bygga upp kapital för vidare användning att täcka förluster i sämre tider (Ingves, 2011). Exakt hur bufferten används beslutas av nationella myndigheter. Dessa två buffertar läggs ovanpå kapitalkravet (se Bilaga 2).

Basel III innehåller även en buffert som gäller för systemviktiga banker. Bland de cirka 30 systemviktiga bankerna i världen har Baselkommittén bestämt att dessa, utöver kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska bufferten, ska inneha en systemriskbuffert mellan 1 och 2,5 procent (Niemeyer, 2016). Likt de andra buffertarna ska även denna buffert bestå av kärnprimärkapital. För länder som anses ha nationellt systemviktiga banker har Baselkommittén principer som varje land kan använda sig av som vägledning.

2.3.3 Likviditetstäckningsgraden och Nettofinansieringskvoten

Som ett resultat av bankernas otillräckliga likviditet under finanskrisen innehåller Basel III ytterligare reglering av bankernas likviditetskrav genom två mått (Ingves, 2011). Dels genom ett kortsiktigt krav, likviditetstäckningsgraden (LCR), samt ett långsiktigt krav,

nettofinansieringskvoten (NSFR). Tillsammans ska dessa mått öka kraven på redovisningen av bankernas risktagande kopplade till likviditeten.

Likviditetstäckningsgraden är kopplat till bankernas likviditetsbuffertar. Syftet är att säkerställa att bankernas tillgång på likvida medel kan täcka en 30 dagarsperiod under stressat kassautflöde (Ingves, 2011). Basel III skärper kraven för vad dessa likvida tillgångarna får räknas som där minimikravet är att 60 procent av likviditetsreserverna ska bestå av statspapper medan den resterande andelen ska bestå av likvida och högkvalitativa företags- och bostadsobligationer. Beräkningen av likviditetstäckningsgraden sker genom att dividera bankernas tillgång på likvida medel med bankernas skattade nettoutflöde under en 30 dagarsperiod under stressat kassautflöde (Niemeyer, 2016). Enligt regelverket ska kvoten vara minst 100 procent vilket då säkerställer att bankerna har tillräckligt med likvida medel.

Nettofinansieringskvoten är ett mått som syftar till att minska skillnaden i löptid mellan bankernas tillgångar och skulder, det vill säga när bankerna gör om kortsiktig inlåning till långsiktig utlåning (Ingves, 2011). I syfte att begränsa de likviditetsrisker som banken tar när löptidsomvandling sker säkerställer de nya reglerna i Basel III att banken har tillräckligt med stabil finansiering under loppet av ett år. Detta för att täcka bankens egna behov av finansiering under samma år. Likv kvoten för likviditetstäckningsgraden ska även nettofinansieringskvoten vara minst 100 procent. Beräkningen sker genom att dividera den tillgängliga stabila finansieringen under ett år med behovet av stabil finansiering under ett år (Niemeyer, 2016).

2.3.4 Bruttosoliditet

Basel III reglerar även bankens bruttosoliditet. Detta för att komplettera kapitalkravet genom att införa ett mått som inte baseras på bankens riskvägda tillgångar (Ingves, 2011). Istället innebär kravet en begränsning för bankens totala skuldsättningsgrad och reglerar andelen av balansräkningen som kan finansieras med skulder. Det nya kravet innebär en bruttosoliditet motsvarande minst 3 procent av värdet på bankens tillgångar. För banker med en balansomslutning

överstigande 700 miljarder dollar alternativt 10 biljoner dollar i förvaltad kapital är kravet 5 procent (Niemeyer, 2016).

Bruttosoliditetskravets uppkomst grundar sig i primärt tre problem som synliggjordes i samband med finanskrisen 2007 - 2008. Det första utgjordes, enligt Ingves (2011), av att bankerna höll för lite eget kapital gentemot totala tillgångar, det vill säga för hög skuldsättning. Det andra är att bruttosoliditetskravet, till skillnad från flera av de övriga reglerna i Basel III, inte grundar sig i bankens riskvägda tillgångar. Detta enligt Niemeyer (2016) då risken av vissa av bankens tillgångar är svårbedömda vilket gör det problematiskt att göra tillförlitliga skattningar av risken. Även bankernas interna riskmodeller ansågs vara för avancerade vilket utgör ett problem för att hitta eventuella svagheter i dessa. Det tredje är därmed att bankerna behöver tillstånd från tillsynsmyndigheten för användningen av interna modeller för beräkningen av tillgångarnas risk och kapitalkrav. Användningen av interna modeller menar Niemeyer (2016) ger incitament för bankerna att underskatta risken i tillgångarna vilket resulterar i mindre eget kapital. Beräkningen för bruttosoliditetskravet utgår från bankens kapital dividerat med bankens totala tillgångar samt vissa poster utanför balansräkningen (Niemeyer, 2016).

2.4 Tidigare forskning

Dermine (2013) diskuterar i sin artikel "Banking regulations after the global financial crisis, good intentions and unintended evil" att regleringen i Basel III är ohållbar. Med detta menar författaren att regleringen säkerställer den finansiella sektorns stabilitet men på bekostnad av ekonomin. I artikeln diskuteras bankernas betydande roll för samhället och att Basel III hindrar denna roll vilket kommer få förödande konsekvenser för ekonomins konsumenter och företag. Dessa drabbas primärt genom högre lånekostnader vilket i synnerhet drabbar mindre företag. Dermine (2013) menar att reglera banksektorn med de regler som följer med Basel III är fel sätt att hantera den finansiella krisen på och att regelverket kommer göra mer ont än nytta.

2.4.1 Effekten av kapitalkrav på bankernas utlåning

Det finns en omfattande mängd studier som berör olika faktorer som påverkar bankernas utlåning. En sådan omdiskuterad och noga studerad effekt är den effekt ökade kapitalkrav har på bankernas utlåning och lånetillväxt. I en relativt tidig studie inom området diskuterar Thakor (1996) i sin artikel, publicerad i *The Journal of Finance*, detta. I artikeln beskrivs att ökade kapitalkrav kan innebära dels att bankerna tvingas höja sina utlåningsräntor, dels att bankerna måste ransonera eller minska den aggregerade utlåning. Även Diamond och Rajan (1999) diskuterar i sin artikel, också publicerad i *The Journal of Finance*, samma fenomen. Författarna menar att kapitalkrav både får effekter på det finansiella systemet, banken själva och bankens investerare. Diamond och Rajan (1999) diskuterar vidare hur kapitalkrav påverkar förhållandet mellan banken och dess låntagare. Enligt författarna innebär ökade kapitalkrav subtila effekter på bankens kreditflöde och har i synnerhet en negativ effekt på de kunderna med störst beroende av likvida medel.

Efter introduktionen av Basel III har det tillkommit flertalet nya studier som vidare studerat effekten mellan ökade kapitalkrav och bankutlåning. De Nicolò studerar i sin artikel från 2015 effekten efter att studier genomförda under 2007 - 2009 fann en relativt liten effekt som ökade kapitalkrav har på bankers utlåning och aktivitet. Detta medan studier genomförda efter 2009 visar betydligt större effekter. Artikeln granskar dessa studier samt presenterar en ny studie genom användningen av internationella datapaneler. Resultatet av studien tyder på att den negativa kortsiktiga och långsiktiga effekten ökade kapitalkrav har på bankens utlåning och aktivitet är betydligt större än vad tidigare studier visat (De Nicolò, 2015).

De Nicolò (2015) estimerar relationen mellan kapitalkrav och utlåning genom användningen av en statistisk modell. För att kvantifiera effekten på kort sikt analyseras avvikelser i bankers kapitalnivåer i förhållande till ett visst kapitalmål. Därefter estimeras effekten av förändringar i målnivån på kapitalet på bankens lånenivå för att kvantifiera den långsiktiga effekten. De Nicolò (2015) använder ett dataset bestående av cirka 1400 börsnoterade banker i 43 länder mellan perioden 1982 - 2013. Dessa banker är verksamma i USA, i övriga avancerade ekonomier utanför USA samt i tillväxtekonomier.

Resultatet på kort sikt visar en negativ effekt ökade kapitalkrav har på lånetillväxten. Effekten är större än tidigare uppskattningar för banker i USA. För europeiska banker är effekten i linje med tidigare uppskattningar och störst effekt syns främst på tillväxtekonomier (De Nicolò, 2015). Den långsiktiga effekten mellan förändrade kapitalkrav och bankutlåning är signifikant och relativt stor. För amerikanska banker är effekten minst och innebär en låneminskning med 0,41. En betydligt större minskning kan man se på de avancerade ekonomierna där den beräknas till 1,74 och för tillväxtländer en minskning med 1,82. Detta betyder att en ökning av kapitalkravet med 10 procent resulterar i en minskning i utlåning av amerikanska banker med 4 procent samt en ännu brantare minskning i utlåning för banker i avancerade ekonomier och tillväxtekonomier (De Nicolò, 2015).

Bridges, Gregory, Nielsen, Pezzini, Radia och Spaltro (2014) studerar också effekten mellan högre kapitalkrav och bankutlåning men istället genom att titta på hur olika branscher påverkas. Studien publicerad i Bank of England Working Paper, genomförs på banker i Storbritannien under ett tidspann över 20 år. Genom deras forskning fann man att ökade kapitalkrav både påverkar bankens kapitalförhållande och utlåning. Metoden som användes var att uppskatta olika ekvationer för bankens kapital och utlåning efter att man tillåter förändringar i kapitalkravet och analyserar hur detta påverkar utlåningen både direkt och indirekt. Detta genom att undersöka utlåningen till fyra olika sektorer, (1) utlåning till hushåll med säkerhet (2) utlåning till hushåll utan säkerhet (3) utlåning till fastighetsföretag (4) utlåning till icke-finansiella företag (Bridges et al., 2014).

Studien visar framförallt två resultat. Kapitalkrav påverkar det kapitalförhållandet bankerna har vilket resulterar i att bankerna bygger upp sina kapitalbuffertar för att uppnå de nya minimikraven. Det andra är att kapitalkrav påverkar utlåningen till olika sektorer av ekonomin. Trots vissa mindre skillnader i resultatet var sambandet man fann att ett ökat kapitalkrav leder till en minskad lånetillväxt (Bridges et al. 2014). Som svar på ökade kapitalkrav observerades att banken ökar sitt kapitalförhållande för att återställa kapitalbuffertarna över de tidigare miniminivåerna. Detta resulterar i att banken tillfälligt minskar sin utlåning för uppbyggandet av kapitalbuffertar under

en tre till fyra års period. Effekten av detta var att ett år efter ökade kapitalkrav minskade bankernas utlåning. Detta minskade mest för utlåningen till kommersiella fastighetsföretag, följt av utlåning till icke-finansiella företag (Bridges et al., 2014).

För företagsutlåning till kommersiella fastighetsföretag innebär ökade kapitalkrav att utlåningen minskar kraftigt. Vid en ökning av kapitalkravet med 1 procentenhet minskar banken sin lånetillväxt med 4 procentenheter efter ett kvartal (Bridges et al., 2014). Den kumulativa lånetillväxten efter ett år innebär en minskning med 8 procentenheter. Resultatet visar även att effekten är permanent med en lånetillväxt motsvarande 5 procentenheter lägre.

För företagsutlåning till icke-finansiella företag innebär ökade kapitalkrav att lånetillväxten också minskar (Bridges et al., 2014). Effekten är dock mindre än för kommersiella fastighetsföretag men större än utlåning till hushåll med säkerhet och utan säkerhet. Resultatet för dessa företag är att lånetillväxten efter ett kvartal minskar med 2,1 procentenheter och med 3,9 procentenheter under första året efter en ökning av kapitalkravet. För dessa företag syns däremot ingen långsiktig effekt (Bridges et al., 2014).

2.4.2 Effekten av Basel III på den svenska bankmarknaden

I en konsekvensanalys från Copenhagen Economics estimerar Næss-Schmidt et al. (2020) den långsiktiga effekten av Basel III på den svenska bankmarknaden och ekonomin. Enligt författarna är effekten i Sverige större än den genomsnittliga EU-nivån och effekten på svenska företagsportföljer är bland de högsta i EU. Studien visar att svenska företagskunder kommer bära ungefär två tredjedelar av den totala kostnaden med Basel III (Næss-Schmidt et al., 2020).

För att estimerade kostnader Basel III innebär för bankens kunder är metoden som användes i studien en egen "banking balance sheet model" som innefattar de fem största svenska bankerna. Dessa utgör tillsammans ungefär 80 procent av banksektorn i Sverige. Modellen simulerar

bankernas kostnadsallokering för att analysera hur kostnaderna relaterade till Basel III fördelas till bankernas olika kundgrupper (Næss-Schmidt et al., 2020). Resultatet från studien visar att de högre kapitalkraven i Basel III tvingar bankerna att finansieras till större del via dyrare kapital i form av eget kapital. I förlängningen passeras detta vidare på bankernas kunder då dessa får höjda räntor och avgifter. Man lyfter samtidigt fram att detta är en vedertagen effekt accepterad i den ekonomiska litteraturen, via exempelvis Bank of England, International Monetary Fund och Europeiska Centralbanken (Næss-Schmidt et al., 2020).

Næss-Schmidt et al. (2020) estimerar att Basel III innebär en liten effekt för bolånekunder och att det primärt är bankernas företagskunder som kommer påverkas. Det resultat studien visar för dessa bankernas företagskunder är att dessa upplever en permanent ökning i den effektiva utlåningsräntan motsvarande 0,4 procentenheter. Då den genomsnittliga räntan för företag i Sverige motsvarar 1,3 procent innebär detta en ökning med 29 procent (Næss-Schmidt et al., 2020). Effekten skiljer dock mellan små- och medelstora företag samt större företag. För små- och medelstora företag beräknas räntan öka med 0,15 procentenheter vilket motsvarar en prisökning med cirka 10 procent. Större företag upplever högre kostnader då priset ökar med 0,53 procentenheter vilket innebär en ökning i utlåningsräntan motsvarande 46 procent. Inom dessa kundgruppssegmenten uppskattar man att de mest solventa företagen kommer få den största ränteökningen. Anledningen är att dessa företagen har lägre riskvikter och därmed är mer känsliga för ändringarna i Basel III. Företag som innebär större risker med hög hävstång förväntas istället uppleva en mindre effekt (Næss-Schmidt et al., 2020).

2.4.3 Sammanfattning av studierna

Primärt två effekter är möjliga att identifiera från de resultat den tidigare forskning presenterat. Den första effekten är att ökade kapitalkrav leder till att bankerna minskar sin utlåning. Detta har sin förklaring i att bankerna bygger upp kapital för att klara de striktare kapitaltäckningskraven. Denna effekt är mer märkbar på kort sikt men är även möjlig att se på lång sikt. Det andra som identifierats är att bankens kunder, i synnerhet företagskunder, upplever ökade kostnader i samband med bankernas ökade kapitaltäckningskrav. Detta beror på att bankernas egna

finansieringskostnader ökar när bankerna behöver hålla mer och högre kvalitet på det egna kapitalet. I förlängningen leder det till att bankerna förlägger kostnaderna relaterade till detta på deras kunder, primärt i form av räntehöjningar. Utöver dessa två effekter visar forskningen att storleken på effekten kan bero på två faktorer. Den första faktorn är att branschen påverkar, att företag i olika branscher märker av effekten olika mycket. Den andra faktorn är att storleken på företagen har en betydelse, att effekten för större företag kan skilja sig gentemot den effekten små- och medelstora företag upplever.

3. Metod

I detta kapitel redogörs och motiveras den metod som använts för studien i denna uppsats. Forskningsansatsen är abduktiv och förklaras, likväl undersökningsansatsen vilket är en kvalitativ metod. Därefter redogörs primärdatan i form av den egna datainsamlingen på en bank samt sekundärdatan bestående av tidigare forskning. Intervjuns utformning och dess medverkande motiveras för att förstå de val som görs i syfte att säkerställa att nödvändig information insamlas. Därefter diskuteras begreppen validitet och reliabilitet samt hur dessa appliceras på den utförda studien på banken.

3.1 Forskningsansats

En forskares arbete består av att relatera använda teorier till den insamlade empirin. Enligt Patel och Davidson (2011) kan detta ske via tre tillvägagångssätt; deduktion, induktion och abduktion. Deduktion och induktion kan ses som varandras motsatser medan abduktion är en kombination av dessa två ansatser. Vanligtvis är en induktiv ansats lämpad för kvalitativa studier och deduktiva ansatser för kvantitativa studier. Däremot är det upp till forskaren själv att avgöra vilket ansats som passar bäst för den egna studien. Patel och Davidson (2011) beskriver att en deduktiv ansats utgår från existerande teorier medan en induktiv ansats istället utgår från den insamlade empirin. Studien i denna uppsats har inslag av båda dessa ansatser och kan därmed likställas till ett abduktivt angreppssätt. Enligt Bryman och Bell (2011) lämpar sig detta väl vid fallstudier.

Utgångspunkten i studien har varit en deduktiv ansats vilket innebär att forskaren drar slutsatser som grundas på allmänna principer och befintliga teorier (Patel och Davidsson, 2011). Ur dessa teorier utformas antaganden som därefter empiriskt prövas i det verkliga fallet. Därmed utgår man från en redan existerande teori som lägger grunden för den datainsamling som planeras samlas in. Teorierna används sedan för att tolka den insamlade empirin samt hur resultatet ska relateras till dessa teorier. Studien i uppsatsen bygger till stor del på studiens referensram och den tidigare forskning som finns inom området. Därmed har det varit väsentligt att få en bred förståelse för

denna forskning för att därefter utforma studien att generera tillfredsställande resultat som kan hjälpa till att besvara uppsatsen forskningsfrågor och syfte. Den empiriska datainsamlingen har som utgångspunkt tidigare forskningsresultat och uppsatsens frågeställningar bygger på dessa fynd.

Det insamlade materialet har dock under arbetets gång justerats, med tillägg och ändringar för att enbart presentera studier med relevant koppling till den egna datan som samlats in. Bryman och Bell (2011) menar att en induktiv ansats leder till att forskaren kan synliggöra resultat från verkligheten vilket den egna datainsamlingen ämnar göra. En induktiv ansats grundas på den insamlade empirin vilket styr det teoretiska material som den egna studien relateras till (Bryman och Bell, 2011). Då det teoretiska materialet som presenteras har justerats efter den datan som samlats in för att enbart presentera relevant sådan har studien även inslag av induktiv karaktär. Detta gör att studien svävar någonstans mellan ett deduktivt och induktivt angreppssätt och slutligen kan liknas till en abduktiv ansats.

3.2 Undersökningsansats

Vid en undersökning finns primärt två olika typer av metoder, kvalitativt inriktad forskning och kvantitativt inriktad forskning. Dessa metoder menar Patel och Davidson (2011) bestämmer valet av insamlingsmetod samt bearbetning och analys av den empiri som studien samlat in. Kvantitativ forskning syftar till att mäta datainsamlingen via användningen av statistiska analysmetoder. Kvalitativ forskning används istället vid insamling av mjukare data, vanligtvis textmaterial som insamlas genom intervjuer som sedan analyseras via verbala metoder (Patel och Davidson, 2011). Valet av metod grundas på vad datainsamlingen syftar till att undersöka.

Den empiriska datainsamlingen i denna uppsats grundar sig på en kvalitativ metod vilket enligt Patel och Davidson (2011) primärt används när studien syftar till att erhålla djupare kunskap inom ett område. Kvalitativa studier karaktäriseras oftast av färre men mer informativa studieobjekt som

tillsammans utgör den insamlade empirin. Då syftet med studien är att förklara huruvida fenomen utspelar sig i verkligheten krävs en detaljerad datainsamling som kan ge djupare förklaringar. För att möjliggöra detta sker en fallstudie där djupintervjuer med anställda på en bank utgör datainsamlingen. Då uppsatsen syftar till att förklara hur företagsutlåningen påverkats efter Basel III anses djupare kunskap krävas för att uppfylla detta syfte och därmed anses en kvalitativ metod vara lämplig. Enligt Bryman och Bell (2011) möjliggör även en kvalitativ metod att ge en helhetsbild med en större närhet till problemet vilket har varit eftersträvansvärt för studien och uppsatsen.

3.3 Datainsamling

3.3.1 Primärdata

Primärdatan i studien utgörs av en fallstudie på en bank. Datainsamling sker via intervjuer för möjlighet att få en förståelse av den effekten Basel III har på bankens utlåning till deras företagskunder. Den primära datan utgörs av de resultat som samlas in i samband med intervjuerna som genomförs via länk eller under fysiska möten. Intervjuer genomförs för att få nyanserat innehåll som även ger möjlighet till vidare diskussion och följdfrågor. Primärdatan består av sju intervjuer som genomfördes under vecka 17 - 19 med anställda på banken med olika arbetsuppgifter och ansvarsområden. Både anställda som direkt arbetar med regelverk och företagsrådgivare intervjuas för att få en bredd i datainsamlingen. Kunskapen om konsekvenserna av Basel III besitts primärt av anställda som arbetar direkt med regelverket. Kunskapen om effekten Basel III har på bankens företagsutlåning besitts av bankens företagsrådgivare. Enkäter undviks i denna studie vilket motiveras genom att dessa inte anses ge tillräckligt sofistikerade och nyanserade svar för att besvara de forskningsfrågor som uppsatsens syftar att besvara. Enkäter öppnar heller inte upp möjligheten till vidare frågor eller diskussion vilket eftersträvas.

Intervjuerna har spelats in och därefter transkriberats var för sig av två personer som sedan sammanställt datainsamlingen. Intervjuunderlaget har utformats för att besvara uppsatsens forskningsfrågor (se Intervjuunderlag). Fokus är effekten Basel III har på bankens

företagsutlåning. För möjlighet att genomföra undersökningen är hänsyn tagen till att banksekretessen följs och att ingen konfidentiell information utlämnas, diskuteras eller används under intervjuerna eller i uppsatsen. Intervjufrågorna som används i datainsamlingen är semikonstruerade. Enligt Patel och Davidson (2011) innebär det att forskaren specificerar de teman som intervjun ämnar att undersöka och intervjupersonen får möjlighet att svara på frågorna relativt fritt. Anledningen till detta tillvägagångssättet är att objektiva svar från respondenten önskas. Dock är det viktigt att tydliggöra att intervjufrågorna utformas för att kunna besvara forskningsfrågan och syftet. Detta tillvägagångssätt har använts för att undvika att påverka respondenten och därför ställs öppna frågor under intervjun. Efter intervjun avsätts tid för diskussion och vidareutveckling av frågorna för att säkerställa att datan som samlas in är korrekt återgiven samt återspeglar det undersökningen syftar att förklara. Antalet intervjuer har bestämts utifrån de svar som tidigare intervjuer genererat. När tydliga tendenser på en mättnad i svaren identifieras har detta utgjort gränsen för antal intervjuer.

3.3.2 Sekundärdata

Sekundärdatan i studien består av tidigare forskningsresultat om striktare kravs påverkan på bankutlåningen. Resultaten som tagits del av har hämtats från studier av forskares undersökningar inom området. Valet av akademiska artiklar grundas utifrån att de studerat samma eller liknande fenomen som den egna studien samt utifrån dess vikt och betydelse inom området. Artiklarna som valts har antingen många citeringar och/eller är publicerade i renommierade tidskrifter som exempelvis *The Journal of Finance*. För att få aktualitet har äldre, väl-citerade artiklar kombinerats med senare forskning inom ämnet som tillsammans utgör sekundärdatan i uppsatsen. Vid sökandet av akademiska artiklar har sökverktyget "Google Scholar" primärt använts.

För att få en nyanserad bild av Basel III och ett väl utformat intervjuunderlag är tidigare forskningsresultat väsentligt. Syftet med den tidigare forskningen är att dels ge en grund för utformandet av den egna studien, dels att presentera relevanta studier som ska ge alternativa förklaringar till den studie som genomförs i denna uppsats. Även analysen och diskussionen grundas utifrån de presenterade forskningsresultaten och relateras till resultaten från studien på

banken. På så sätt kompletterar sekundärdatan diskussionen för den egna fallstudien. De tidigare presenterade studierna har förlitat sig på kvantitativa metoder. Då den egna studien är av kvalitativ metod har även fallstudier av liknande karaktär som den egna studien sökts efter. Dessvärre har någon sådan studie med relevanta forskningsresultat för denna uppsats inte hittats.

3.4 Studiens trovärdighet

Enligt Patel och Davidson (2011) kan en studies kvalitet och trovärdighet uppskattas genom användningen av validitet och reliabilitet. Innebörden av dessa begrepp skiljer sig något åt beroende på om dessa används inom kvalitativt eller kvantitativt inriktad forskning. För att mäta trovärdigheten och kvaliteten i en studie är det därmed nödvändigt att man är medveten om skillnaden mellan dessa beroende på vilken insamlingsmetod som används (Patel och Davidson, 2011). Då studien i denna uppsats utgår från en kvalitativ metod redogörs först kort innebörden för validitet och reliabilitet och därefter ställs i förhållande till innebörden i en kvalitativ studie.

För en väl genomförd studie måste forskaren först och främst se till att studien mäter det den avser att mäta. Anses studien göra detta borgar det för god validitet. För det andra måste forskaren säkerställa att studien är tillförlitlig, det vill säga ha god reliabilitet. Om samma resultat genereras vid en upprepning av studien borgar studien för god reliabilitet. Vidare menar Patel och Davidson (2011) att dessa mått var och en för sig inte garanterar en studies trovärdighet utan det krävs att de tillsammans tas i beaktning för att studiens trovärdighet ska säkerställas.

Validiteten i en kvalitativ studie används kontinuerligt under hela forskningsprocessen och innefattar både datainsamlingen och den efterföljande analysen. Den syftar till att synliggöra företeelser, beskriva en uppfattning samt tolka och förstå livsvärldens innebörd (Patel och Davidson, 2011). I en kvalitativ studie är reliabilitetens innebörd nödvändigtvis inte att säkerställa att en studie ska generera samma resultat om studien upprepas. Istället ska reliabiliteten i en kvalitativ studie ta hänsyn till den rådande situationen vid undersökningstillfället. Om svaren i en

studie skiljer sig åt beroende på unika situationer och dessa tas i beaktning av forskaren borgar det istället för god reliabilitet. Då validiteten i en kvalitativ studie behandlar om forskarens underlag utgör en trovärdig tolkning av studiens livsvärld innefattar validiteten även forskarens förmåga att finna mångtydighet och motstridigheter (Patel och Davidson, 2011).

För att studien ska borga för god validitet har intervjufrågorna utformats efter erhållen kunskap om Basel III och de effekter striktare krav har på bankutlåningen. Detta har varit nödvändigt för att få en förståelse över det studerade problemet. Uppsatsens ämne och syfte har även diskuterats med respondenterna innan intervjun för att ge respondenterna en förklaring av vad som undersöks och vad som förväntas av intervjun. Några av respondenterna har även tagit del av intervjuunderlaget innan intervjutillfället vilket möjliggjort att dessa fått tid att förbereda sig för intervjun. Detta har erbjudits i förhoppningen om att erhålla mer detaljerade svar än om frågorna hade ställts direkt. Patel och Davidson (2011) beskriver vidare att triangulering är ett sätt stärka validiteten i en undersökning vilket innebär användningen av flera datakällor. I uppsatsen har problemet studerats ur flera synvinklar för att undersöka om det finns en samstämmighet mellan dessa synvinklar. Detta har primärt skett genom observatörstriangulering då anställda med olika arbetsuppgifter och erfarenheter intervjuats och bidragit till datainsamlingen. På så sätt har det varit möjligt att identifiera om olika anställda delar samma uppfattning om effekten Basel III har på bankens företagsutlåning. Vidare menar Patel och Davidson (2011) även att validiteten stärks genom att forskarna har en objektiv syn på det datamaterial som samlats in. Genom att transkribera de inspelade intervjuerna var för sig har en objektiv syn av datan försökt att återges.

För att uppnå god reliabilitet i studien har datan från undersökningen samlats in genom att intervjua respondenter rekommenderade av kontaktpersonen på banken. De intervjuade respondenterna har valts efter den erfarenhet och kunskap de besitter inom sitt område och den kunskap de har om Basel III. Då syftet med studien är att undersöka effekten av Basel III på en banks företagsutlåning har valet av respondenter varit viktigt. Respondenter med gedigen kunskap inom sitt område och som förstår effekten av Basel III har därför intervjuats. Transkribering av intervjuerna har även skickats till banken för godkännande att datainsamlingen korrekt återspeglar den effekt Basel III

har på företagsutlåningen.

I undersökningen är hänsyn tagen till banksekretessen och därmed kan faktum vara att nödvändig information exkluderats under intervjuerna. Dock är uppsatsens frågeställningar och intervjuunderlaget inte utformat på ett sådant sätt att banksekretessen ska brytas och därmed är förhoppningen att sådant inte är fallet. Antal intervjupersoner har valts utifrån när tydliga tendenser på en mättnad i svaren identifierats. Då liknande resultat genererats från intervjuerna efter upprepade mätningar under samma förutsättningar anses undersökningen vara utförd på ett tillförlitligt sätt.

3.5 Etiska aspekter

I en undersökning måste hänsyn tas till forskningsetiska aspekter (Patel och Davidson, 2011). Då möjlighet att ta del av information från bankens anställda har krävts för undersökningen är hänsyn tagen till de medverkande i uppsatsen. Detta genom de fyra övergripande etiska reglerna; (1) Informationskravet, vi som forskare ska ge de berörda information om forskningens syfte. (2) Samtyckeskravet, vi ger de medverkande i undersökningen rätt att bestämma över dennes egen medverkan. (3) Konfidentialitetskravet, medverkande i undersökningen ges konfidentialitet. (4) Nyttjandekravet, säkerställandet att de medverkandes insamlade uppgifter om enskilda individer endast används för det ändamålet forskningen bedriver (Patel och Davidson, 2011).

4. Empiri och resultat

I detta kapitel presenteras den insamlade empirin från djupintervjuerna på banken. Varje intervju redovisas för sig för att gestalta vad som diskuteras med respektive respondent i syfte att presentera en objektiv datainsamling. Datainsamlingen består av sju intervjuer med respondenter med olika befattningar och arbetsområden. Dessa innefattar respondenter på bankens avdelningar Treasury, Group Risk & Compliance samt företagsrådgivare.

4.1 Empiri

4.1.1 Intervju 1 – Treasury

Respondent 1 är verksam på bankens avdelning Treasury med implementering av regelverk på central nivå. Respondenten arbetar med regler om kapitaltäckning och är med och påverkar samt följer upp utvecklingen av de regelverk som uppkommer inom området. Syftet är att bedöma hur nya regelverk påverkar banken och hur man arbetar med dessa för att göra det så bra som möjligt ur ett backperspektiv, kundperspektiv, konkurrensperspektiv och för hela branschen.

Respondenten förklarar att den effekt Basel III har på bankens kunder primärt grundar sig i regelverkets krav på hur mycket kapital banken måste hålla gentemot det risktagande man tar. De nya reglerna i Basel III höjer kraven för varje utlånad krona genom olika kapitalpåslag, buffertar, samt justerar kvaliteten på kapitalet som bankerna ska hålla. Då kravet på kärnprimärkapitalet framförallt har ökat menar respondenten att detta innebär högre kostnader för banken. Respondenten menar att bankens kunder påverkats relativt homogent då riskbilden av kunderna inte förändrats i Basel III. Generellt menar respondenten att Basel III innebär att kunderna upplever något dyrare finansiering i samband med att banken behöver hålla mer kapital vilket får en effekt både på bankens företagskunder och privatkunder. Respondenten menar även att vissa företagskunder, särskilt vissa små företag kan bli mer påverkade än andra. Detta då ett riskviktsgolv finns i de nordiska länderna för bolåneportföljen. Då vissa mindre företag behandlas på samma sätt som dessa kunder kan effekten bli densamma för dessa företag. Respondenten

arbetar dock inte direkt mot kund och lyfte fram att detta enbart är en uppskattning från dennes sida.

Respondenten menar att Basel III inte inneburit några volymförändringar vad gäller utlåningen till bankens kunder. Detta grundar sig i att kraven på bankerna har ökat successivt och implementeringen har skett under lång tid vilket lett till att banken inte haft några drastiska förändringar efter Basel III. Respondenten menar att logiken är att bankerna i Sverige generellt har varit stabila och lönsamma och haft möjlighet att bygga upp kapital över tid. Under implementeringen av Basel III har myndigheterna inte heller inrättat krav som ingen bank kommer klara av att uppfylla och när nya krav är på väg har myndigheterna meddelat bankerna detta. Bankens strategi har varit att spara och bygga upp kapital över tid samt inte betalat ut lika mycket utdelningar. På så sätt har banken över tid kunnat bygga upp kapital för att klara de stegvis implementerade kraven vilket gjort att kunderna inte påverkats vad gäller utlåningsvolymen. Däremot anses det kommande regelverket Basel IV istället innebära en sådan större förändring vilket kommer få en effekt på både banken och deras kunder.

Respondenten menar att anledningen att bankens företagskunder upplever en något dyrare finansiering ligger i de förändrade kapitaltäckningsreglerna i Basel III. Respondenten menar att banken sedan tidigare ligger med god marginal över kravet på bruttosoliditet och likviditetstäckningsgraden. Effekten av kravet för nettofinansieringskvoten har man från bankens sida inte upplevt ännu men dessa kan komma att innebära att banken kan behöva hålla ännu lite mer finansiering vilket kan kosta ytterligare. Respondenten vill även lyfta fram att de buffertar som introducerades med Basel III (kapitalkonserveringsbufferten, kontracyklisk kapitalbuffert och systemriskbuffert) har varit till användning för banken. Tidigare har respondenten känt en oro att dessa buffertar är något som enbart introducerades som ett ytterligare påslag på kapitalkravet och som myndigheterna inte skulle tillåta bankerna att använda i praktiken. Dock har myndigheterna de senaste månaderna tillåtit bankerna att använda dessa buffertar vilket respondenten menar har minskat kraven något gentemot de förväntningar man haft. Detta menar respondenten även kan påverka den effekten regelverket har.

4.1.2 Intervju 2 – Group Credit Risk Control

Respondent 2 arbetar på avdelningen Group Credit Risk Control vilka ingår i Group Risk and Compliance. Dessa arbetar bland annat med att följa upp regelverk vilka behandlar kreditrisker och kreditbeslut inom banken. Respondent 2 har en lång historia med Baselregelverken och kapitaltäckningsregler och började arbeta med Basel II år 2002 – 2003. Med Basel III arbetar respondenten med kreditrisker och vad dessa innebär för banken.

Respondenten menar att förändringar som påverkar bankens verksamhet vanligtvis får en effekt på deras kunder på grund av det beroendeband som finns mellan banken och kunderna. Därmed menar respondenten att när nya krav implementeras brukar kunderna generellt märka av det. Enligt respondenten är det framförallt de nya kapitaltäckningsreglerna i Basel III som påverkar bankens kunder. Dessa behöver inte nödvändigtvis innebära något revolutionerande för bankens kunder men respondenten förklarar att det åtminstone inte kommer bli lättare för dem. Sedan menar respondenten att det är svårt att säga vad som är en effekt av just Basel III och anser att det är viktigt att ta hänsyn till andra faktorer och omständigheter också när man pratar om hur bankens kunder påverkas.

Respondenten menar ändå att den effekt Basel III har på bankens kunder är att de i viss mån ställs inför dyrare lån. Denna effekt kom redan med Basel II men med Basel III anses spridningen vara större än innan mellan företag med hög och låg rating. De som får den största påverkan av Basel III är generellt företag med låg rating. Sedan kan detta variera beroende på vilken typ av finansiering man pratar om, vilka säkerheter kunden kan ställa och eventuellt konkurrensen i branschen. Företag som har tillgång till mest kapital, vilket ofta brukar vara större företag samt kunder med bra omsättning, har fortfarande efter Basel III lättast och billigast tillgång till kapital från banken. Därmed innebär reglerna i Basel III att man primärt kan se en större skillnad mellan bankens olika kunder. Hur stor denna skillnaden är kan respondenten inte uppskatta då prishöjningar inte enbart behöver bero på reglerna i Basel III utan kan även bero på andra faktorer.

För att nämna en specifik bransch anser respondenten att fastighetsbranschen och fastighetsfinansiering möjligtvis drabbats något hårdare efter Basel III. Detta beror främst på att branschen är kapitalintensiv och att tillsynsmyndigheten anser att fastighetsbranschen utgör en stor risk då dessa brukar utgöra en stor del av bankens utlåning.

Respondenten menar även att ”specialized lending” kan bli svårare efter Basel III. Dock hur mycket är svårt att uppskatta. “Specialized lending” innebär för banken utlåning till företag där pengarna endast kommer från kassaflödet från det specifika projekt pengarna använts för. Respondenten menar även att kunder som inte har någon rating alls eller står utanför en koncern även riskerar att drabbas något hårdare än övriga kunder. Även respondent 2 anser att användningen av buffertarna har betytt mycket för banken och nämner att detta lett till att kraven på banken minskat något.

4.1.3 Intervju 3 – Företagsrådgivare

Respondent 3 arbetar som företagsrådgivare på banken. Respondenten upplever att den effekt Basel III har på bankens kunder grundar sig i att bankens interna ratingmodell förändrats. Alla företag som banken lånar ut mer än 2 250 000 kr till får en rating. Företag med mindre lån än så ges alla samma rating. Ratingmodellen används, enkelt förklarar, för att bestämma risken på ett deras företagskunder och avgör det pris en kund får på deras lån. Ratingen bestäms primärt utifrån nyckeltal från företagets föregående års balans- och resultaträkning. Företag med högre rating får billigare finansiering och företag med lägre rating får dyrare finansiering. Även bankens vilja att låna ut till företag med lägre rating kan variera. Bankens ratingmodell är bland annat sprungen ur kapitalkraven och Baselregelverken. Efter Basel III menar respondenten att detta blivit ännu tydligare då de nya kapitalkraven i Basel III innebar en förändring på ratingmodellen. Tidigare tittade banken till stor del på risken via intäkterna, numera tittar man lika mycket på avkastningskravet på en affär.

Respondent 3 upplever att den effekt de nya reglerna i Basel III har bottnar i en prisdiskussion

mellan banken och kunderna. För företag med högre rating kan Basel III innebära oförändrade priser, eventuellt till och med billigare finansiering men för företag med lägre rating innebär regelverket istället dyrare finansiering. Efter Basel III anser respondenten att spridningen mellan företag med hög och låg rating har ökat och det är främst där priseffekten syns. Exakt hur stor effekten på priset blivit efter Basel III har respondenten svårt att säga. En uppskattning är dock att marginalen banken kräver mellan företag med högst och lägst rating kan vara upp till 2 procentenheter.

Respondenten upplever inte att banken minskat sin utlåningsvolym till deras företagskunder efter Basel III. Respondenten berättar att banken har haft en relativt stor lånetillväxt i sin utlåningsstock vilket antas bero på att implementeringen av Basel III pågått under en längre tid. Vidare har regelverket gjort det tydligare vad bankerna ska vara med och finansiera vilket underlättat utvärderingen av vilka bolag som ska finansieras och inte. Respondenten menar att det länge varit svårt för nystartade företag, som kräver finansiering för att starta sin verksamhet, att få bankfinansiering. Dessa kan möjligtvis ha ännu svårare att få finansiering från banken efter Basel III.

4.1.4 Intervju 4 – Företagsrådgivare

Respondent 4 arbetar som företagsrådgivare på banken. Respondenten upplever att den effekt de nya reglerna i Basel III får på bankens företagskunder är att dessa kommer ställas inför dyrare lån. Detta då banken måste fokusera mer på företagets rating än innan. Bland annat nämner respondenten att företags soliditet och kassaflöden är viktiga poster som påverkar ratingen. Generellt sett menar respondenten att Basel III får en effekt på bankens alla kunder men att den slår hårdare på företagskunder med lägre rating. Respondenten kan vidare inte se någon skillnad att effekten varierar mellan större och mindre bolag utan menar att regelverket inte slår på företagsstorlek utan snarare på den rating som företaget har.

Om respondent 4 skulle få generellt uppskatta storleken på en prisökning skulle denna vara

omkring 0,5 procentenheter för deras företagskunder. För företag med högst rating gentemot företag med lägst rating kan förändringen vara större än så. Dock är det viktigt att påpeka att när banken utvärderar ett företag ges bolag i en koncern den rating moderbolaget har. Därmed kan dotterbolag i en koncern få samma priser som moderbolaget. Respondenten menar även att reglerna som kom med Basel III fick större effekt än vad denne förutspått rent prismässigt. Respondenten förväntade sig inte att det skulle kosta så mycket i marginal som det gjort för banken vilket fick en direkt effekt på kundernas pris i slutändan. Vidare upplever respondenten inte att utlåningsvolymen minskat efter Basel III vilket förklaras genom att banken inte har brist på kapital att låna ut.

4.1.5 Intervju 5 – Företagsrådgivare

Respondent 5 arbetar som företagsrådgivare på banken. Respondenten förklarar att bankens kapital blivit dyrare efter Basel III. För företagskunder innebär det att när kapitalet blir dyrare för banken är det en prisjustering som måste föras vidare till kund. Detta kan göras på olika sätt i olika omgångar och samtidigt som det sker måste hänsyn tas till att kunderna finns på en marknad. I viss mån är kunderna toleranta med prishöjningar men om kunderna kan hitta billigare finansiering någon annanstans går dessa till andra aktörer. Därmed innebär det att banken dels måste förhålla sig till de riktlinjer som kommer gällande regleringar, dels den marknad kunderna finns på för att inte tappa bankens kunder. Priset blir en förhandlingsfråga för att behålla kunden samtidigt som man tar tillräckligt betalt. Respondenten berättar även att när avgifter och liknande höjs görs en kundstocksökning på hela banken för att få täckning för de nya kraven. När finansieringskostnaderna stiger blir företagsrådgivarna och de ansvariga mot kund informerade om prisjusteringen och vad den avser.

Rent branschmässigt upplever respondenten inte att någon bransch påverkats mer än någon annan efter Basel III. Dock är krediterna i fastighetsbranschen så pass stora att det är möjligt att effekten blir mer kännbar för fastighetsföretag. Effekten får generellt större betydelse ju större krediterna är men utöver detta skulle respondenten inte säga att olika branscher påverkas olika efter Basel III. Huruvida det är någon skillnad mellan större och mindre företag förklarar respondenten genom att

berätta att större krediter oftast ges till större företag. Därmed blir det dyrare för dessa företag i termer av kronor efter Basel III. Däremot anses större företag annars inte påverkas på ett annorlunda sätt än mindre företag. Respondenten förklarar att det strategiskt är svårt att exkludera segment, som bransch eller storlek, ur förändringar som egentligen slår rakt över banken. I praktiken i absoluta tal är det företagskunder med lägre rating som påverkas mest efter Basel III då dessa får högre kostnader för sina lån. Respondentens uppfattning är även att skillnaden mellan en bra och dålig kund i kapitaltäckning är större hos banken än övriga svenska banker.

Respondenten upplever inte att bankens utlåningsvolymerna minskat efter implementeringen av Basel III. Regelverket har istället lett till att förhållningssättet kring lönsamheten för respektive kund har förändrats. Banken jobbar med "Risk Adjusted Return On Capital" (RAROC). Står man inför en kund med lågt RAROC har man inte fått tillräcklig avkastning på det kapital man lånat ut. Rent hypotetiskt kan detta innebära att banken hade kunnat sparka ut en sådan kund och använda det utlånade kapitalet till en annan kund men det menar respondenten inte är något som sker i praktiken.

4.1.6 Intervju 6 – Företagsrådgivare

Respondent 6 arbetar som företagsrådgivare på banken. Respondenten menar att det är svårt att ta hänsyn till exakt var prisjusteringar kommer från i rollen som rådgivare. Detta då respondenten själv inte forskar i detta mer än den informationen som ges om vad regleringarna innebär och hur detta påverkar kunden i sin helhet. Respondenten menar att den rating ett företag får är av stor vikt gällande priset. Utifrån detta menar respondenten att Basel III slår hårdare mot de företagskunderna med låg rating och dessa kunder fått en större prisjustering än företagskunder med hög rating i det interna systemet. Vidare berättar respondenten att fastighetsföretag ofta krävs visa extremt bra siffror för att få en hög rating i det befintliga ratingsystemet. Då rating avgör prisbildningen har respondenten en känsla att dessa ibland behandlas annorlunda jämfört med bankens övriga företagskunder då fastighetsföretag brukar ges en lägre rating.

4.1.7 Intervju 7 – Företagsrådgivare

Respondent 7 arbetar som företagsrådgivare på banken. Respondenten upplever att bankens företagskunder framförallt påverkats prismässigt efter Basel III. Generellt innebär regelverket att priset ökat för bankens något svagare kunder. Efter Basel III kan respondenten se en större skillnad mellan företagskunder med hög och låg rating gällande priset. Att effekten på priset har inneburit en ökning för företag med låg rating. Utöver detta upplever respondenten att om någon bransch påverkas mer än någon annan skulle detta vara fastighetsbranschen och att det är större fastighetsbolag som eventuellt kan få något dyrare priser utöver företag med låg rating. Detta kan eventuellt även komma att ske för de mindre kunderna i fastighetsbranschen men det är inte något respondenten upplevt ännu.

Respondenten menar att Basel III generellt innebär att banken behöver hålla mer kapital i kassan och en konsekvens är att man vårdar kapitalet man har mer än innan och lånar ut där banken får bäst avkastning. Gällande utlåningsvolymen har respondenten inte upplevt att man lånat ut mindre än tidigare, snarare blivit mer selektiv.

Respondenten upplever utöver detta ingen större skillnad i utlåningen mer än prisbilden. Då Basel III innebär förändringar i hur mycket kapitalet kostar för banken menar respondenten att det i sin tur får en påverkan på kunden. Blir det dyrare kapital för banken blir det en högre kostnad för kunden. Dock menar respondenten att företag som är starka istället kan påverkas positivt då förändringen i ratingmodellen istället kan innebära bättre prissättning än tidigare. Effekten Basel III får bankens företagskunder är att det snarare blir ett pris som varierar mellan svagare och starkare bolag. Ratingen avgör hur mycket dyrare det blir för kunderna.

5. Analys och diskussion

I detta kapitel analyseras och diskuteras den insamlade empirin från undersökningen på banken. Resultaten analyseras och diskuteras utifrån studiens referensram och relateras till de tidigare forskningsresultat som presenterats för att visa de likheter och skillnader som identifierats. Därefter sker en diskussion om hur det kvalitativa metodvalet i den genomförda studien kan ha påverkat studiens resultat och jämförs med den typ av kvantitativa metoder som tidigare forskning använt. Till sist diskuteras studiens bidrag och förslag på fortsatt forskning inom området.

5.1 Utlåningsvolym

Resultatet från datainsamlingen visar att banken varken haft en minskad utlåningsvolym till sina företagskunder eller en avtagande lånetillväxt i samband med Basel III. Detta har sin förklaring i att myndigheterna meddelat bankerna innan striktare krav inrättats vilket möjliggjort att banken kunnat förbereda sig för de nya kraven. Implementeringen av Basel III har även pågått under flera år med succesiva krav vilket har resulterat i att banken kunnat undvika effekter på bankens utlåningsvolym. På så sätt har banken över tid kunnat förbereda sig för Basel III vilket möjliggjort att banken inte haft brist på kapital att låna ut under processens gång. Bankens strategi för att klara de stegvisa höjningarna av kraven har varit att man byggt upp kapital samtidigt som man inte betalat lika mycket utdelningar. En ytterligare bidragande faktor till att man inte kan se en minskad utlåningsvolym på banken är att banken sedan tidigare uppfyllde likviditetstäckningsgraden och kravet på bruttosoliditet. Detta har inneburit att vissa krav i Basel III inte medfört någon förändring för banken och därmed inte heller påverkat bankens utlåningsvolym. Detta tillsammans har möjliggjort för banken att undvika minskningar i utlåningsvolymen efter Basel III.

Detta resultat motsäger den främst vedertagna effekten som presenterats i den tidigare forskningen, att när banker ställs inför ökade kapitalkrav minskar bankernas utlåning samt har en nedåtgående lånetillväxt. Både De Nicolò (2015) och Bridges et al. (2014) undersökte denna effekt och fann, trots skillnader i undersökning och metod, ett negativt samband mellan ökade kapitalkrav och

bankernas utlåningsvolym och lånetillväxt. Undersökningen på banken visar istället att banken haft en fortsatt god lånetillväxt under implementeringen av Basel III vilket direkt motsäger det negativa samband som både Bridges et al. (2014) och De Nicolò (2015) fann.

Studien av Bridges et al. (2014) visar även att minskningen av utlåningen varierar mellan olika sektorer och att utlåningen till kommersiella fastighetsbolag minskas i större utsträckning än utlåningen till icke-finansiella företag. Då studien på banken inte visar denna effekt är det inte heller möjligt att fastställa att olika branscher påverkas olika mycket av Basel III gällande utlåningsvolymen. Resultat som däremot går att utläsa är att effekten av prishöjningen efter Basel III, som diskuteras i efterföljande avsnitt, däremot är mer märkbar för företag i kapitalintensiva branscher, som exempelvis fastighetsföretag.

Utifrån datainsamlingen framgick det även att det generellt krävs mycket för nystartade företag att få bankfinansiering. För bankens nystartade företagskunder har regelverket inneburit negativa konsekvenser då dessa kunder fått det ännu svårare att få bankfinansiering efter Basel III. Detta resultat visar samma fenomen som Diamond & Rajan (1999) beskriver i sin studie då dessa menar att högre kapitalkrav ger effekter på bankens kreditflöde vilket primärt har en påverkan på bankens kunder med störst beroende av likvida medel. Detta resultat kan även relateras till Dermine (2013) som menar att Basel III särskilt drabbar småföretagare, vilka ofta är aktörer med stort beroende av finansiering. Dock är det viktigt att poängtera att banken menar att storlek på företag annars inte har någon betydelse och inte anses vara en avgörande faktor som innebär olika effekter mellan mindre och större företag.

Från datainsamlingen på banken är det även viktigt att redogöra för betydelsen av användningen av de buffertar som introducerades i Basel III. Detta då användningen av dessa har lett till att kraven på banken minskat något och gjort att effekten från regelverket blivit mindre kännbart. Utifrån datainsamlingen kan detta vara en förklaring i bankens fortsatta lånetillväxt efter implementeringen av Basel III och kan även delvis förklara resultatet på banken som motsäger det

negativa sambandet som forskningen visar.

5.2 Lånekostnad

Under och efter implementeringen av Basel III har banken fått ökade finansieringskostnader. Detta grundas primärt utifrån den striktare regleringen av kapitalkravet i Basel III som numera aktiva banker måste uppfylla. Det egna kapitalet har blivit dyrare på grund av att regelverket innebär ytterligare regleringar i kvaliteten av det kapital banker måste hålla. Då andelen av kärnprimärkapitalet och det egna kapitalet ökat har detta för banken inneburit ökade kostnader för eget kapital. För att få täckning för de ökade kostnaderna har banken gjort en prisjustering mot deras kunder vilka generellt upplever dyrare finansiering än tidigare.

Dessa resultat är i enlighet med de resultat Thakor (1996) presenterat i sin artikel. Thakor (1996) identifierade att ökade kapitalkrav dels tvingar bankerna att vara mer selektiva i sin utlåningsprocess, dels att bankerna tvingas höja sina utlåningsräntor. Att bankens företagskunder upplever ökade lånekostnader är en konsekvens som direkt kan fastställas som en effekt av Basel III då samtliga respondenter förklarat att detta skett på banken. Vid undersökningen framgick det även att en följd av Basel III är att man vårdar det utlånade kapitalet mer än tidigare. Detta kan likställas till det resultat Thakor (1996) visar, att banker kan bli mer selektiva i sin utlåningsprocess efter införandet av striktare kapitalkrav.

Även resultatet från Næss-Schmidt et al. (2020) visar att effekten av Basel III innebär höjda utlåningsräntor till svenska företag och därmed är i linje med resultatet från studien på banken. Däremot menar Næss-Schmidt et al. (2020) att magnituden av effekten varierar mellan små- och medelstora företag och större företag. Resultatet från konsekvensanalysen visar att små- och medelstora företag förväntas se en prisökning motsvarande cirka 10 procent medan större företag kan få en prisökning upp till 46 procent. Att det är en skillnad mellan små- och medelstora och större företag är inte möjlig att fastställa efter datainsamlingen på banken. Det studien visar är dock

att större företag oftast lånar större krediter vilket gör att effekten av prisökningar är större i termer av kronor. Utöver detta faktum är det inte möjligt att säga att företagsstorlek har någon betydelse avseende den effekt Basel III har på bankens kunder. Från datainsamlingen är det inte möjligt att fastställa hur stora prisökningar Basel III har inneburit för bankens kunder, mer än att prisökningen finns. Det är inte heller möjligt att säga att storlek eller bransch skulle innebära olika priser för bankens företagskunder.

Resultatet efter undersökningen på banken visar istället att ett företags rating innebär prisskillnader mellan bankens kunder. Detta då kraven i Basel III primärt gett utslag på bankens interna ratingsystem som bland annat är sprungen ur kapitalkraven i Baselregelverken. Detta system används för bedömning av bankens företagskunder och avgör slutligen det pris en kund får på sina lånade krediter. Efter Basel III har det dels blivit tydligare hur banken arbetar med ett företags rating och dels vikten av ett företags rating har ökat. Den förändringen som skett med det interna ratingsystemet efter Basel III är att vid bedömning av företag har företagens prestationer och nyckeltal från det sista bokslutet blivit av större betydelse än tidigare. Detta innebär att företags senaste bokslut till stor del påverkar det pris företagskunden får. Trots att Basel III generellt innebär något dyrare priser till bankens företagskunder visar studien att storleken på effekten primärt beror på företags rating. Efter Basel III har skillnaden mellan företag med hög och låg rating ökat och är större än innan avseende den prisökning Basel III innebär. Kunder med hög rating behöver nödvändigtvis inte påverkats alls efter Basel III medan priset för företag med låg rating istället har ökat mer. Datainsamlingen har inte kunnat visa att företagsstorlek har någon övergripande betydelse gällande den rating ett företag får. Detta resultat skiljer sig från studien av Næss-Schmidt et al. (2020) som istället menar att företagsstorlek är en avgörande faktor avseende hur stor prisökningen efter Basel III blev.

Studien visar även att Basel III delvis har inneburit billigare finansiering för vissa av bankens företagskunder. Efter implementeringen kan vissa kunder, de kunderna med högst rating, istället få bättre priser än tidigare. Detta är en något som inte identifierats i de tidigare forskningsresultaten som en effekt av högre kapitalkrav på bankutlåningen. Resultaten av studien på banken visar även

tvärtemot vad konsekvensanalysen från Næss-Schmidt et al. (2020) visar gällande att de mest solventa och säkra företagen kommer få den största prisökningen. Bankens interna ratingmodell beaktar soliditet som en positiv faktor gällande ett företags rating. Därmed bör solventa företag, allt annat lika, få en högre rating än företag med hög hävstång. Enligt bankens interna ratingmodell ska detta påverka hur stor ökningen av priset blir efter Basel III vilket direkt säger emot resultatet från konsekvensanalysen som menar det motsatta.

Resultatet från undersökningen på banken visar inte att någon bransch påverkats mer än någon annan efter Basel III gällande lånekostnaden. Studien från Bridges et al. (2014) menar att bransch är en betydande faktor gällande utlåningsvolymen och att fastighetsbranschen upplever den största minskningen. Fastighetsbranschen var även den bransch som diskuterades mest frekvent under intervjuerna på banken. Detta har dock primärt att göra med att fastighetsbranschen är en kapitalintensiv bransch med stora krediter vilket gör att prishöjningar kan vara mer märkbara i den branschen än i övriga branscher. Utöver detta visar studien inte att olika branscher får olika följder efter Basel III. Något som dock framkom under datainsamlingen är att fastighetsföretag ofta kräver visa väldigt bra resultat för att få en hög rating av bankens interna ratingsystem. Basel III primärt gjort att prisskillnaden mellan bankens kunder med hög och låg rating har ökat. Därmed är det möjligt att fastighetsföretag generellt upplever något dyrare finansiering som följd av att dessa företag generellt ges en lägre rating. Dock är det inte en fråga om att fastighetsbranschen påverkats mer än någon annan bransch, snarare att fastighetsföretag har svårt att få en hög rating i bankens interna ratingsystem.

Dermine (2013) menar att Basel III kommer begränsa bankernas roll och får förödande konsekvenser på ekonomin. Detta då det utlånade kapitalet kraftigt kommer minska vilket särskilt kommer ha en påverkan på små- och medelstora företag, primärt i form av högre priser. Vidare beskrivs att regleringen i Basel III är fel sätt att hantera den finansiella krisen på. Om detta relateras till studien på banken är det möjligt att fastställa att Dermine (2013) delvis har rätt i sak. Resultatet från datainsamlingen på banken tyder på att lånekostnaden för bankens företagskunder generellt har ökat. Dock är det inte möjligt att fastställa att Basel III inneburit lika oönskade konsekvenser,

varken för banken eller deras kunder, som Dermine (2013) påstår.

5.3 Metodvalets betydelse

Delar av resultatet från fallstudien på banken skiljer sig från de tidigare forskningsresultat som presenterats. Den utförda studien visar tvärtemot en av de vedertagna negativa effekter som framförallt ökade kapitalkrav har på bankens utlåningsvolym och lånetillväxt. Att resultaten delvis skiljer sig mellan studien på banken och tidigare forskning kan ha sin förklaring i olika faktorer. En sådan faktor kan vara valet av metod vilket diskuteras i syfte att ge en förklaring till vad denna skillnad i resultatet kan bero på.

Fallstudien på banken är utförd via en kvalitativ metod. Då en kvalitativ metod enligt Patel och Davidson (2011) primärt används för att få djupare kunskap har ett sådant tillvägagångssätt gett möjlighet att vidareutveckla anställdas idéer och upplevelser samt komma med följdfrågor. Det har även möjliggjort diskussioner med respondenterna på banken vilket inte hade varit möjligt vid användningen av en kvantitativ metod. Majoriteten av den forskning som finns inom studiens område använder kvantitativa metoder för att analysera effekten, exempelvis Bridges et al. (2014) använder olika ekvationer för att analysera hur bankutlåningen påverkades efter förändringar i kapitalkrav. Dessa kvantitativa studier använder ofta diverse variabler, ekvationer, datapaneller och modeller för att skatta den effekt som ökade krav har på bankers utlåning. Detta skiljer gentemot det använda tillvägagångssättet i denna uppsats vilket istället undersökt den verkliga effekten. Genom att tidigare studier använt kvantitativa metoder har forskarna presenterat resultat som till exempel är mer generaliserbart. Studien på banken har istället har erbjudit en djupare förklaring i hur anställda på en bank menar att utlåningen till deras företagskunder påverkats efter striktare krav. Då detta är olika tillvägagångssätt att studera samma fenomen på är det en möjlig förklaring till det delvis motsatta resultat som studien på banken visat gentemot tidigare forskningsresultat.

En annan bidragande faktor kan även bero på att studien på banken är utförd på mikronivå medan

tidigare forskning snarare tittar på makronivå. De övriga studierna innefattar allt från ett fåtal banker till över 1000 stycken. Via genomförandet av en fallstudie på mikronivå har det därmed varit möjligt att fånga in faktorer som inte nödvändigtvis hade fångats in vid en undersökning på makronivå, exempelvis interna faktorer i banken. De skiljaktigheter som fallstudien genererat jämfört med tidigare forskning är bland annat vikten av interna modeller. Sådant har hjälpt till att förklara vad som händer när krav inrättas som höjer priserna för bankens kunder. Detta är något som övriga studier inte beaktat i sin forskning men som i bankens fall är den primära faktorn som förklarar på vilket sätt olika företag får olika priser efter Basel III.

Att undersökningen är en fallstudie på mikronivå har både för- och nackdelar. Fördelen är, som tidigare nämnts, att det är möjligt att erhålla djupare kunskap om ett fenomen vilket i det här fallet är hur anställda på en bank förklarar effekten. Den primära nackdelen med fallstudier är den kritik som riktas mot att resultatet från sådana studier inte är möjliga att generalisera och dra slutsatser från, som bidrar till vetenskaplig utveckling. Flyvbjerg (2006) är dock motståndare till denna kritik och förklarar i sin artikel "*Five Misunderstandings About Case-study*" att resultat från enskilda fall visst är möjliga att generalisera. Vidare förklaras att resultatet istället ska ses som ett komplement till andra metoder. Flyvbjerg (2006) menar även att vanliga generaliseringar är överskattade i sitt bidrag till vetenskaplig utveckling medan de exempel som genereras från fallstudier å andra sidan är underskattade.

Syftet med fallstudier är därmed att ses som en pågående process för att analysera händelser i en specifik miljö och resultaten från en fallstudie ska generaliseras till teoretiska påståenden och tidigare forskningen istället för till populationer (Forskningsstrategier, u.å). Att generalisera resultatet till andra banker har därmed inte varit syftet med studien. Syftet har istället varit att relatera resultatet från fallstudien på banken med studiens referensram och de resultat som den tidigare forskningen visat. Studien utförd på banken ifrågasätter en vedertagen effekt sprungen ur den tidigare forskningen, att högre kapitalkrav leder till en minskad utlåningsvolym. Detta då banken istället upplever det motsatta med en fortsatt positiv lånetillväxt under och efter implementeringen av Basel III. Därmed öppnas en diskussion upp kring huruvida detta kan vara

en överskattad effekt i den ekonomiska litteraturen.

5.4 Studiens bidrag

Effekten av Basel III på banksektorn har noga studerats bland forskare runt om i världen. Denna forskning är däremot gjord innan eller i samband med regelverkets implementering. Detta betyder att effekterna av regelverket tidigare varit möjligt att uppskatta i teorin samt under implementeringsprocessen. Fallstudien på banken har utförts efter att Basel III är implementerat och har därmed bidragit till att analysera effekten ur en annan synvinkel och på ett annat sätt gentemot majoriteten av den tidigare forskning som finns. Genom studien på en bank har en analys av den verkliga effekten kunnat genomföras, snarare än den skattade effekten. Då studien är genomförd efter att Basel III är implementerat har studien bidragit med aktuell evidens av en banks effekt av Basel III i praktiken.

Studien har också bidragit till att analysera faktorer som inte tidigare beaktats i den tidigare forskningen. Ett sådant exempel är interna faktorer som hur bankens ratingmodeller förändras efter regeländringar. Genom att analysera denna faktor var det möjligt att identifiera att effekten av Basel III på bankens företagskunder främst beror på den rating ett företag har. Istället för att använda faktorer som bransch och företagsstorlek har studien bidragit till att ge en alternativ förklaring i hur en banks olika företagskunder påverkats efter Basel III.

6. Slutsats

6.1 Slutord

De skärpta kraven i Basel III har inneburit en förändring i den finansiella sektorn. De prediktioner som fanns med de nya kraven i regelverket skapade en oro bland forskare hur detta skulle påverka banksektorn och ekonomin. Detta då kraven skulle innebära en begränsning av bankernas möjlighet att låna ut kapital till deras kunder vilket skulle få negativa effekter för företagen, välfärden och ekonomin. Uppsatsens syfte grundas utifrån denna oro och är att förklara den effekt Basel III har på utlåningen till en banks företagskunder. Syftet är nedbrutet till uppsatsens forskningsfrågor som tar fasta på den effekt Basel III har på en banks utlåningsvolym och lånekostnad. För att undersöka detta genomfördes en fallstudie med kvalitativa djupintervjuer på en bank.

Den tidigare forskningen visar att höjda krav påverkar bankernas utlåning på primärt två sätt. Genom minskad utlåningsvolym och högre lånekostnader till deras kunder. Efter undersökningen på banken är det möjligt att avgöra huruvida dessa två faktorer utspelar sig i praktiken. Utifrån datainsamlingen på banken kan det konstateras att banken inte minskar sin utlåning till sina företagskunder efter Basel III. Detta besvarar uppsatsens första forskningsfråga, huruvida Basel III påverkar en banks utlåningsvolym. Banken menar att under och efter implementering av Basel III har banken inte haft brist på kapital att låna ut och därmed haft en fortsatt god lånetillväxt i sin utlåningsstock. Resultatet motsäger tidigare forskningsresultat som visar att en minskning av bankernas utlåningsvolym är en vedertagen effekt efter högre krav på bankernas kapitaltäckning.

Resultaten från studien konstaterar även att banken höjer lånekostnaden till deras företagskunder efter Basel III. Detta grundas i att regelverket primärt ökar bankens egna finansieringskostnader vilket i slutändan förläggs på bankens kunder för att få täckning för dessa kostnader. Detta besvarar uppsatsens andra frågeställning, huruvida banken menar att Basel III har en effekt på lånekostnaden till deras företagskunder. Detta resultat är i linje med de resultat tidigare studier

visar. Resultatet på banken visar däremot att spridningen mellan bankens företagskunder med hög och låg rating är den avgörande faktorn som avgör hur märkbar effekten av prishöjningen blev efter Basel III. Den tidigare forskningen menar istället att företagsstorlek har en sådan påverkan. Genom att ha besvarat dessa två forskningsfrågor och tillsammans tagit dem i beaktning är det möjligt att uppfylla uppsatsens syfte vilket är att förklara den effekt Basel III har på en banks utlåning till deras företagskunder.

Resultatet från studien har generaliserats till teoretiska påståenden i form av tidigare forskningsresultat. Studien har gett praktisk evidens av hur en banks företagsutlåning påverkats av Basel III samt bidragit till att ifrågasätta och utveckla diskussionen kring den påverkan striktare krav har på bankutlåningen.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Då studien undersökt effekten av Basel III på bankens företagsutlåning kan vidare forskning förslagsvis undersöka effekten av det kommande regelverket Basel IV på bankernas utlåningsvolym. Då Basel IV för tillfället är under arbete är kraven inte fastställda än. Däremot ser det i dagsläget ut som att Basel IV kommer innebära en större förändring i bankernas utlåningsvolym. Detta fastställdes efter den genomförda intervjun med respondent 1 från Treasury. Respondenten menar att detta är något som kan komma att bli problematiskt i framtiden och innebära stora kostnader, både för banken och deras kunder. Genom att forska vidare inom detta fält är det möjligt att se om bankens utlåningsvolym förändras efter det kommande regelverket Basel IV. Då en minskad utlåningsvolym till följd av ökade kapitalkrav är en vedertagen effekt i den tidigare forskningen, men något som inte kunde fastställas på banken efter Basel III, är en sådan studie intressant att fortsätta forskningen på huruvida krav påverkar bankernas utlåning.

Källförteckning

Elektroniska källor

Bank for International Settlements. (u.å). *Basel Committee Charter*. Hämtad 2020-04-07 från <https://www.bis.org/bcbs/charter.htm>

Bank for International Settlements. (u.å). *History of the Basel Committee*. Hämtad 2020-04-08 från <https://www.bis.org/bcbs/history.htm>,

Bank for International Settlements. (2010). *Basel III: towards a safer financial system*. Hämtad 2020-04-11 från <https://www.bis.org/speeches/sp100921.pdf>

Bridges, Gregory, Nielsen, Pezzini, Radia och Spaltro. (2014). *The impact of capital requirements on bank lending*, *Bank of England Working Paper 486*. Hämtad 2020-04-12 från <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/working-paper/2014/the-impact-of-capital-requirements-on-bank-lending.pdf?la=en&hash=FF367CC44B6EEB3313685BF5556ACCD03CE834DA>

De Nicolò. (2015). *Revisiting the impact of bank capital requirements on lending and real activity*. Hämtad 2020-04-21 från <https://pdfs.semanticscholar.org/1f19/cfea4221d7d79ea72be99a92b1c3701429a1.pdf>

Dermine. (2013). *Banking Regulations after the Global Financial Crisis, Good Intentions and*

Unintended Evil. Hämtad 2020-05-15 från

<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=910024021106117084086102079111101126039006020032019035067000088010126087094064065007039055026029057040105067016116116089068080119055089076076121110103071085095084002055125031096115006121066068118112103089085023115090065001022100096095001121102086&EXT=pdf>

Diamond och Rajan. (1999). *A THEORY OF BANK CAPITAL*. Hämtad 2020-04-30 från:

<https://www.nber.org/papers/w7431.pdf>

Finansinspektionen. (2005). *Rapport Basel II*. Hämtad 2020-04-11 från

https://www.fi.se/contentassets/a408577b968e4d5db67cc3e0ccd34305/rapport2005_8.pdf

Flyvbjerg. (2006). *Five Misunderstandings About Case-Study Research*, *Qualitative Inquiry*, vol. 12, no. 2, April 2006, pp. 219-245. Hämtad 2020-05-25 från

<https://arxiv.org/pdf/1304.1186.pdf>

Forskningsstrategier. (u.å). *Fallstudier*. Hämtad 2020-05-15 från

<https://forskningsstrategier.wordpress.com/fallstudier/#r6>

Helleiner. (2011). *Understanding the 2007–2008 Global Financial Crisis: Lessons for Scholars of International Political Economy*. Hämtad 2020-05-25 från

<https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-polisci-050409-112539>

Ingves. (2011). *Välbehövliga regler för en säkrare banksektor*. Hämtad 2020-04-10 från http://archive.riksbank.se/Upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Tal/2011/110201.pdf

Niemeyer. (2016). Basel III – vad och varför? Hämtad 2020-04-09 http://archive.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2016/2016_1/rap_pov_artikel_3_160317_sve.pdf

Næss-Schmidt, Bjarke Jensen, Ehmann och Christiansen. (2020). *IMPACT OF THE FINAL BASEL III FRAMEWORK IN SWEDEN*. Hämtad 2020-04-14 från https://www.copenhageneconomics.com/dyn/resources/Publication/publicationPDF/4/524/1582100336/copenhagen-economics_impact-of-the-final-basel-iii-framework-in-sweden.pdf

Riksbanken. (2010). *Basel III – Effekten på de svenska bankerna och Sverige*. Hämtad 2020-06-24 från http://archive.riksbank.se/Upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Rapporter/2010/FS%202010_2/fs_2010_2_sv_ruta4.pdf

Riksbanken. (2013). *Den svenska finansmarknaden* Hämtad 2020-05-27 från http://archive.riksbank.se/Documents/Rapporter/Finansmarknaden/2013/rap_finansm_130830_sve.pdf

Riksbanken. (2017). Basel III och svenska storbankers kapitalkrav. Hämtad 2020-04-07 från <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ekonomiska-kommentarer/svenska/2017/basel-iii-och-svenska-storbankers-kapitalkrav.pdf>

Thakor. (1996). *Capital Requirements, Monetary Policy, and Aggregate Bank Lending: Theory and Empirical Evidence*. Hämtad 2020-04-30 från

<http://apps.olin.wustl.edu/faculty/Thakor/Website%20Papers/Capital%20Requirements%20Monetary%20Policy%20Aggregate%20Bank%20Lending.pdf>

The Organisation for Economic Co-operation and Development. (2011). *Regulatory Policy and Governance*. Hämtad 2020-05-15 från

https://www.oecd-ilibrary.org/governance/regulatory-policy-and-governance/setting-the-scene-the-importance-of-regulatory-policy_9789264116573-4-en

Tryckta källor

Bryman, A. och Bell, B. (2011). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Stockholm: Liber

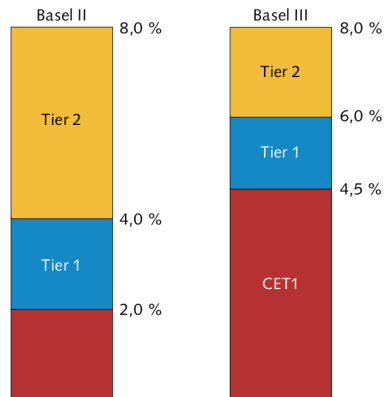
Cecchetti, S., Domanski, D. & von Peter, G. (2011). New regulation and the new world of global banking. *National Institute Economic Review*, 216(1), ss. 29 – 40.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1

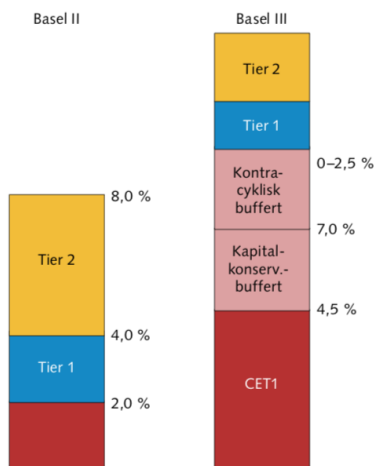
Figur 6. Minimikapitalkraven enligt Basel II och Basel III

(Niemeyer, 2016, s.74)

Bilaga 2

Figur 8. Kapitalkrav inklusive hel kontracyklisk buffert enligt Basel II och Basel III

(Niemeyer, 2016, s. 77)

Intervjuunderlag

1. Vad innebär de nya kraven i Basel III för banken?
2. Vad innebär de nya kraven i Basel III för bankens kunder?
3. Vilka kunder är det som påverkas av Basel III?
4. Vilka typer av företagskunder är det som påverkas av Basel III? Hur? På vilket sätt?
5. Vilka lån är det som påverkas av Basel III?
6. Vilka blir följderna av Basel III för bankens företagskunder?
7. Har bankens utlåningsvolym påverkats av Basel III? Om ja, på vilket sätt?
8. Har bankens lånekostnader påverkats av Basel III? Om ja, på vilket sätt?
9. Har företagsstorlek någon påverkan på effekten av Basel III?
10. Har bransch någon påverkan på effekten av Basel III?
11. Vilka krav i Basel III är det som påverkar er möjlighet att ge lån till företagskunderna?
12. Har ni från bankens sida upplevt skillnader nu från hur det var innan Basel III implementerades angående er utlåning till era företagskunder? Hur? På vilket sätt?
13. Hur har låneprocessen förändrats efter Basel III vid bedömningen av att låna ut till företag?
14. Vilka är avgörande/viktiga faktorer som gör att banken kan låna ut, alternativt inte kan låna ut, till ett företag? Har dessa förändrats efter Basel III?
15. Vad ser ni för organisatoriska förändringar inom banken? Har arbetsprocesser förändrats efter Basel III?